

ПРОТИДІЯ РОЗКРИТТЮ ТА РОЗСЛІДУВАННЮ ВІДМИВАННЯ (ЛЕГАЛІЗАЦІЇ) ДОХОДІВ, ОДЕРЖАНИХ ЗЛОЧИННИМ ШЛЯХОМ

Аналіз результатів проведеного нами анкетування свідчить про те, що протидію під час розслідування економічних злочинів відчували 43,8% опитаних працівників МВС України, з яких лише 25,5% респондентів відповідно, вдалося її подолати.

Сказане визначає доцільність вивчення думок провідних вчених-криміналістів і практичних працівників, діяльність яких спрямована на виявлення способів протидії розслідуванню і заходів щодо її нейтралізації.

Н.С.Карпов зазначає, що вивчення протидії має проводитись не лише в загальному аспекті, а слід зважати на специфіку різних видів злочинів, зацікавлених категорій осіб, їх можливостей тощо.

Для конструювання організаційно-правової інфраструктури протидії відмиванню грошових коштів, здобутих злочинним шляхом необхідно:

- визначити діапазон суспільно-економічних відносин, їх суб'єктний склад та об'єктний комплекс, пов'язаних із процесом відмивання коштів протиправного походження;
- розробити необхідний понятійний апарат, здатний відобразити весь комплекс процедурних механізмів правової, організаційної та інформаційної інфраструктури протидії відмиванню доходів протиправного походження;
- розробити нормативні акти з питань організації взаємодії органів виконавчої влади у сфері боротьби з відмиванням доходів, одержаних злочинним шляхом;
- налагодити ефективне співробітництво між державними органами, задіяними у сфері боротьби з відмиванням коштів, у тому числі на міжнародному рівні для надання допомоги щодо збирання доказів. З метою вирішення практичних питань покращання взаємодії національних і міжнародних правоохоронних органів у боротьбі з транснаціональною організованою злочинністю ОВС України необхідно активізувати роботу з Міжнародною поліцейською асоціацією. В комплексі заходів щодо створення інфраструктури взаємодії з питань боротьби з міжнародною злочинністю у згаданій сфері важливим, на наш погляд, є укладання договорів про правову допомогу в кримінальних справах та міжурядових угод про співробітництво у боротьбі зі злочинністю;
- внести зміни і доповнення до КК України, КПК України, адміністративного законодавства та ряду інших нормативно-правових актів, що регулюють фінансово-господарський документообіг з метою приведення їх у відповідність з міжнародними стандартами в розглядуваній сфері.

В ході дослідження, нами виділений ряд причин і умов, що ускладнюють виявлення легалізації злочинних доходів:

- гострий дефіцит кваліфікованого кадрового апарату правоохоронних органів для боротьби з цими злочинами;
- відсутність спеціалізованих підрозділів в підрозділах боротьби з організованою злочинністю;
- низька ефективність проведення оперативно-технічних заходів;
- складність оперативного проникнення в злочинні формування;
- перешкоди в проведенні оперативно-розшукових заходів і слідчих дій за кордоном;
- високий ступінь конспірації кримінальної діяльності;
- великий склад учасників злочинних груп, що спеціалізуються на даному злочині;
- поверхнева законність здійснюваних операцій з легалізації злочинних доходів;
- відсутність ефективного критерію оцінки діяльності оперативних підрозділів ОВС, що призводить до збільшення кількості нереальних показників;
- відсутність методичного забезпечення процесів виявлення та розслідування даних злочинів. Це лише частина проблем, які суттєво стримують прогрес у розслідуванні фактів легалізації злочинних доходів.

Однією з проблем, яка ускладнює, а в деяких випадках виключає виявлення правоохоронними органами потоків «брудних» грошей (майна) є протидія з боку комерційних банків й інших комерційних структур, які не надають правоохоронним органам необхідної інформації про рух грошових коштів і проведення фінансових операцій.

Крім того, згідно зі ст. 59 Закону України «Про банки і банківську діяльність» арешт на грошові кошти, які знаходяться на рахунках банків, можна накладати виключно з санкції прокурора чи за рішенням суду. Це ускладнює роботу правоохоронних органів щодо забезпечення відшкодування спричиненої злочином матеріальної шкоди. Оскільки для накладення арешту на банківський рахунок необхідно пройти декілька інстанцій, втрачається час і виходить так, що на момент накладення арешту на рахунок кошти, які мають сумнівне походження вже переведені на інший рахунок чи зняті готівкою. Проблема полягає в тому, що посадові особи банків не несуть реальної відповідальності за вказані дії.

Оцінюючи вищесказане, можна дійти висновку, що лише в разі об'єднання можливостей підрозділів, які здійснюють боротьбу з організованою злочинністю і корупцією, з іншими державними органами можна в найкоротший термін досягти позитивних результатів у боротьбі з проявами відмивання грошових коштів.